

Instrukcja duszpastersko-katechetyczna w sprawie przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania w Archidiecezji Częstochowskiej

„Wtajemniczenie chrześcijańskie dokonuje się przez trzy sakramenty: chrzest, który jest początkiem nowego życia; bierzmowanie, które jest jego umocnieniem, i Eucharystię, która karmi ucznia Ciałem i Krwią Chrystusa, by przekształcić go w Niego” (KKK 1275). Słowa te uświadamiają nam, że pełnia chrześcijańskiej inicjacji domaga się przyjęcia tych trzech sakramentów. Tworzą one bowiem pewną jedność i stanowią fundament całego życia chrześcijańskiego. Motywują one ochrzczonych, którzy karmią się już Ciałem Pańskim do przyjęcia sakramentu bierzmowania w stosownym czasie. Jest to ich przywilej, ale zarazem obowiązek (KPK kan. 890). Otrzymanie tego sakramentu winno być jednak poprzedzone odpowiednim przygotowaniem, zwłaszcza katechetycznym, co podkreślają liczne dokumenty kościelne. Jego zasadniczym celem jest: „doprowadzenie chrześcijanina do głębszego zjednoczenia z Chrystusem, do większej zażyłości z Duchem Świętym, Jego działaniem, darami i natchnieniami, aby mógł lepiej podjąć apostolską odpowiedzialność życia chrześcijańskiego. Katecheza przed bierzmowaniem powinna także starać się obudzić zmysł przynależności do Kościoła Jezusa Chrystusa, zarówno do Kościoła powszechnego, jak i wspólnoty parafialnej. Na tej ostatniej spoczywa szczególna odpowiedzialność za przygotowanie kandydatów do bierzmowania” (KKK 1309). Biorąc to pod uwagę, we wszystkich parafiach archidiecezji częstochowskiej powinna być zorganizowana i systematycznie prowadzona katecheza parafialna dla kandydatów ubiegających się o bierzmowanie, dopełniająca szkolne nauczanie religii. Jest to zgodne z wytycznymi Konferencji Episkopatu Polski, zawartymi w takich dokumentach jak *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* czy *Podstawa programowa katechezy, Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach* czy też w postanowieniach II Polskiego Synodu Plenarnego. Określają one obowiązkowy program ramowy o charakterze ogólnopolskim, dotyczący tej katechezy, natomiast jego uszczegółowienie następuje w diecezjach. W świetle tych wskazań pojawia się uzasadniona konieczność ujednoczenia przygotowania do sakramentu bierzmowania. W archidiecezji częstochowskiej należy je prowadzić według następujących zasad:

1. Kandydatem do bierzmowania może być osoba, która została ochrzczona, a nie była jeszcze bierzmowana. Obowiązkiem proboszcza jest ustalenie tych faktów przed rozpoczęciem właściwego przygotowania do tego sakramentu.
2. Przygotowanie do bierzmowania odbywa się podczas systematycznej katechezy parafialnej i w trakcie lekcji religii w szkole.
3. Właściwym miejscem przygotowania do bierzmowania jest parafia zamieszkania kandydata, a nie parafia, na terenie której uczęszcza on do szkoły.
4. Z ważnych racji duszpasterskich, proboszcz parafii zamieszkania kandydata, może udzielić zgody na przyjęcie tego sakramentu w innej parafii.

5. Osobami odpowiedzialnymi za proces przygotowania młodzieży do bierzmowania są duszpasterze, ale także katecheci i animatorzy. Na ich czele stoi proboszcz, który podejmuje decyzję o dopuszczeniu kandydata do bierzmowania. Przy jej podejmowaniu powinien brać pod uwagę opinię całego zespołu formatorów, zwłaszcza katechetów.

6. Przygotowanie do bierzmowania powinno obejmować trzy lata edukacji gimnazjalnej. Okres ten uwzględnia dwa etapy: dalszy i bliższy. Dalszy dotyczy młodzieży klas pierwszych i drugich gimnazjum, a bliższy klas trzecich. Sakrament bierzmowania udzielany jest na ogół pod koniec klasy trzeciej.

7. W okresie przygotowania dalszego, trwającego dwa lata, spotkania powinny odbywać się przynajmniej raz w miesiącu. Mogą one przybrać formę spotkań ogólnych wszystkich kandydatów, wspólnych celebracji w kościele parafialnym, pracy w grupach, spotkań w ramach ruchów i stowarzyszeń działających w parafii, pielgrzymek (pieszych, autokarowych, itp.) czy też czynnego zaangażowania na rzecz wspólnoty parafialnej. W tym czasie duszpasterze i katecheci winni czuwać nad wypełnianiem przez kandydatów obowiązkowych praktyk religijnych.

8. Etap ten powinien rozpocząć się wraz z nowym rokiem szkolnym, najlepiej podczas triduum ku czci św. Stanisława Kostki. W czasie spotkania organizacyjnego kandydaci powinni być poinformowani o wymaganiach stawianych osobom pragnącym przyjąć bierzmowanie. Ponadto należy im wtedy wręczyć *Dzienniczek kandydata do bierzmowania*, w którym będą dokumentować swój udział w spotkaniach parafialnych i praktykach religijnych oraz w lekcjach religii z adnotacją o ocenie końcowej i opinią katechety.

9. W pierwszych miesiącach kandydaci powinni zredagować na piśmie prośbę skierowaną do Arcybiskupa Metropolity o udzielenie sakramentu bierzmowania wraz z podaniem motywów i deklaracją systematycznego i rzetelnego w nich uczestnictwa. Prośba ta winna być złożona na ręce proboszcza w czasie liturgii (uroczystość odpustowa, nabożeństwo różańcowe, rekolekcje szkolne lub parafialne, inne).

10. Wszyscy kandydaci powinni wziąć udział w pielgrzymce młodych w Niedzielę Palmową do archikatedry, gdzie przedstawiciele parafii wręczą Arcybiskupowi Metropolicie prośby o udzielenie sakramentu bierzmowania.

11. Przygotowanie bliższe powinno przebiegać w sposób bardziej intensywny, z większą częstotliwością spotkań niż dotychczas. Zaleca się by było ich ponad dwadzieścia. W trzeciej klasie gimnazjum należy prowadzić spotkania o charakterze katechetycznym.

12. Spotkania winny się odbywać w niewielkich grupach, co sprzyja szybszej integracji kandydatów, nawiązaniu indywidualnego kontaktu, prowadzenia bezpośredniego dialogu, zastosowaniu szerszej palety metod katechetycznych czy wprowadzeniu do liturgii. Praca w takich grupach wydaje się bardziej efektywna i przynosi większe owoce niż w wielkich grupach charakteryzujących się anonimowością i brakiem zainteresowania.

13. Biorąc pod uwagę fakt, że kandydatami do bierzmowania są przede wszystkim gimnazjaliści objęci katechizacją szkolną, spotkania formacyjne w parafii nie mogą być

kolejną lekcją religii, nie powinny więc dublować treści, które zostały już przekazane w szkole, ale winny je uzupełniać, zwłaszcza w funkcji wtajemniczenia poprzez wypełnianie celów katechetycznych wynikających z realizacji orędzia zbawczego, tak aby poznali swoje miejsce i zadania w Kościele. Oznacza to, że obok spotkań o charakterze katechetycznym w parafii, powinny pojawić się wspólne celebracje liturgiczne dające im możliwość doświadczenia sacrum.

14. Warunkiem włączenia kandydata do grona przygotowujących się do bierzmowania jest uczestnictwo w lekcjach religii w szkole. Uczestnictwo wyłącznie w zajęciach z etyki nie spełnia w żadnym zakresie wymogu przygotowania do bierzmowania i nie może być respektowane przy podejmowaniu decyzji o wyrażeniu zgody, co do jego przyjęcia.

15. Osiągnięcia w zakresie szkolnego nauczania religii (wiedza, umiejętności, pilność, aktywność, sumienność) winny być oceniane przez katechetę, który wydaje opinię o kandydacie, i dokumentowane w *Dzienniczku kandydata do bierzmowania* przez cały okres formacyjny.

16. W nadzwyczajnych sytuacjach, dotyczących zazwyczaj osoby pełnoletniej nie objętej katechizacją, proboszcz parafii zamieszkania może ustalić indywidualny tok przygotowania do bierzmowania. Po jego ukończeniu może zostać dołączona do grupy przyjmującej sakrament wtajemniczenia chrześcijańskiego w rodzinnej parafii lub innej albo w kościele rektorskim pw. Najświętszego Imienia Maryi w Częstochowie, gdzie przedstawia zaświadczenie o odbytym przygotowaniu w danej parafii.

17. Tematyka spotkań oraz inne dane muszą być dokumentowane w *Dzienniku spotkań formacyjnych*. Ów *Dziennik* należy przed bierzmowaniem przedłożyć w Referacie Katechetycznym i dać do podpisu szafarzowi.

18. Przygotowanie do tego sakramentu odbywa się zgodnie z programem zatwierdzonym przez biskupa archidiecezji częstochowskiej. Pomocą w jego realizacji są materiały katechetyczne, zwłaszcza katechizm dla młodych „Youcat”, który może być pamiątką bierzmowania oraz materiały pomocnicze opracowane przez Referat Katechetyczny.

19. Bierzmowanie, jak każdy sakrament, jest znakiem wiary, stąd wiara kandydata winna stać się podstawowym kryterium dopuszczenia do przyjęcia tego sakramentu. Powinna ona wyrażać się między innymi poprzez:

- złożenie prośby przyjęcia sakramentu
- uczęszczanie na lekcje religii w szkole i spotkania formacyjne w parafii
- spełnianie praktyk religijnych (uczestnictwo w niedzielnej i świątecznej Mszy św., częste przystępowanie do spowiedzi)
- udział w rekolekcjach szkolnych (dodatkowo np. ewangelizacyjnych)
- reprezentowanie właściwej postawy religijno-moralnej
- posiadanie odpowiedniej wiedzy religijnej (wykazanej na egzaminie).

20. Okres przygotowania do bierzmowania powinien być czasem odnowienia i umocnienia łączności z parafią. Z tej racji należy efektywnie wykorzystać ten etap formacji

chrześcijańskiej na aktywne włączenie kandydatów w liturgię, zapoznanie ich z ruchami i stowarzyszeniami działającymi w parafii, zaproszenie ich do zaangażowania się na rzecz parafii, włączenie ich w dzieła charytatywne wspólnoty.

21. W przygotowaniu do bierzmowania ważną rolę spełniają rodzice, którzy w momencie chrztu dziecka przyjęli na siebie obowiązek wychowania go w wierze i doprowadzenia do pełni życia chrześcijańskiego, zwłaszcza sakramentalnego. Z tej racji należy organizować dla nich, przynajmniej trzy razy w roku, tematyczne spotkania katechetyczne w celu uświadomienia im odpowiedzialności za katolickie wychowanie dzieci i włączenia ich w proces przygotowania do bierzmowania. Zaleca się, by rodzice brali udział we wspólnych celebracjach liturgicznych wraz ze swymi dziećmi. Ponadto należy ich poinformować o wymaganiach, jakie stawiane są kandydatom do bierzmowania. Proponuje się, by na pierwszym spotkaniu otrzymali deklarację, którą powinni podpisać, jeśli chcą, by ich dziecko rozpoczęło przygotowanie do bierzmowania. Deklaracja winna wyrażać ich zobowiązanie do czynnego włączenia się w ten proces i wspierania formatorów odpowiedzialnych za jego przebieg. Można skorzystać z deklaracji zamieszczonej w *Dzienniczku kandydata do bierzmowania* lub zredagować własną.

22. Na kilka tygodni przed bierzmowaniem należy zgłosić świadka. Powinna nim być osoba, która już przyjęła ten sakrament. Wskazane jest, by świadkami bierzmowania byli rodzice chrzestni, co podkreśla w znaczny sposób związek między chrztem a bierzmowaniem.

23. Kandydat wybiera sobie patrona z grona świętych i błogosławionych uznanych za takich w Kościele katolickim, którego imię nadane mu będzie podczas bierzmowania. Może to być patron, którego imię nosi już od chrztu, ale może też wybrać sobie innego patrona, którego postawa życiowa wydaje mu się szczególnie godna naśladowania. Na pewno kryterium doboru nie powinna być atrakcyjność imienia, lecz przymioty patrona, który winien stać się wzorem dojrzałego życia chrześcijańskiego.

24. Bierzmowanie powinno być poprzedzone specjalnym nabożeństwem połączonym z przystąpieniem do spowiedzi, która daje kandydatowi możliwość oczyszczenia się na przyjęcie daru Ducha Świętego. Przyjmując bierzmowanie, powinien bowiem znajdować się w stanie łaski. Jeśli istnieje w parafii zwyczaj organizowania przed bierzmowaniem dnia skupienia, triduum czy nowenny do Ducha Świętego, to należy go podtrzymać i w tym czasie umożliwić skorzystanie z sakramentu pokuty i pojednania. Wtedy należy też zebrać *Dzienniczki kandydatów do bierzmowania* w celu dokonania w nich stosownej adnotacji po udzieleniu im sakramentu.

25. Liturgia, podczas której udzielany jest sakrament bierzmowania, powinna być ważnym wydarzeniem całej wspólnoty parafialnej. W związku z tym należy zatroszczyć się o jej uroczysty charakter także przez fakt włączenia do poszczególnych funkcji liturgicznych bierzmowanych, ich rodziców i świadków.

26. Przyjęcie tego sakramentu należy odnotować w księdze chrztu oraz w księdze bierzmowanych, która powinna znajdować się w kancelarii parafialnej. W księdze tej winny znaleźć się takie informacje jak: imię i nazwisko bierzmowanego, szafarza, rodziców i

świadków, imię z bierzmowania, miejsce i data udzielenia tego sakramentu oraz data urodzenia, data chrztu i parafia chrztu. W przypadku, gdy bierzmowany był ochrzczony w innej parafii niż ta, w której przyjmuje ów sakrament, proboszcz powinien zawiadomić tamtejszego proboszcza o udzieleniu mu bierzmowania.

27. Na zakończenie liturgii szafarz wręcza bierzmowanym *Indeksy uczestnika katechezy parafialnej młodzieży szkół ponadgimnazjalnych* i zachęca do rozpoczęcia w parafii przygotowania bliższego (ale nie bezpośredniego) do założenia rodziny chrześcijańskiej.

28. Bierzmowanie powinno się odbywać co roku, a przystąpić do niego powinni gimnazjaliści klas trzecich po ukończeniu trzyletniego cyklu przygotowawczego. W sytuacji, gdy jest ich niewielu, bierzmowanie można organizować dla kilku parafii (bądź dekanatu), które co roku mogą zmieniać się rotacyjnie, stając się wymiennie gospodarzami odpowiedzialnymi za zorganizowanie i przebieg liturgii, w czasie której szafarz udzieli sakramentu bierzmowania.

29. Po bierzmowaniu należy zaprosić młodzież, ich rodziców i chrzestnych na wspólną Eucharystię dziękczynną za ów sakrament, podczas której zostaną im oddane *Dzienniczki kandydata do bierzmowania* wraz z potwierdzeniem przyjęcia bierzmowania.

30. W uroczystość Zesłania Ducha Świętego można urządzić rocznicę bierzmowania. Bierzmowani powinni włączyć się w jej przygotowanie, chociażby poprzez pełnienie wyznaczonych funkcji liturgicznych. Przed uroczystością należy umożliwić bierzmowanym przystąpienie do spowiedzi.